

славян (Украина и Белоруссия). – М., 1963; Нудьга Г. Перші магістри і доктори. Українські студенти в університетах Європи XIV – XVIII століть // Жовтень, 1982, №3; Pessina Longo H. Jurij Drogobyč, Georgius di Russia, rettore a Bologna nel XV secolo. – Bologna, 1988; Cazzola P. Russia–Bologna. Tre secoli di rapporti, incontri e viaggi. – Bologna, 1990; Ісаєвич Я.Д. Юрій Дрогобич. В кн.: Аксіоми для нащадків. Українські імена у світовій науці. – Львів, 1992.

М.М.Варварцев.

БОСНІЯ І ГЕРЦЕГОВИНА, РЕСПУБЛІКА БОСНІЯ І ГЕРЦЕГОВИНА (Bosna i Hercegovina) – держава у південно-східній Європі (північно-західна частина Балканського півострова). Територія – 51,1 тис. км². Населення 3,8 млн осіб (2007): боснійці – 43,6 %, серби – 31,4 %, хорвати – 17,3 %. Найбільшою після перерахованих національних груп у Б. і Г. є боснійські українці (8,2 тис. осіб). Офіційні мови – боснійська, сербська, хорватська. Столиця – Сараєво. Грошова одиниця – динар.

У 6-7 ст. територія Б. і Г. була заселена слов'янами. У 12 ст. створено Боснійське князівство, до якого згодом увійшла територія Герцеговини. 1463 Боснію, а 1482 Герцеговину завоювала Османська імперія. Після герцеговинсько-боснійського національно-визвольного повстання 1875–78 та поразки Туреччини в російсько-турецькій війні 1877–1878 за рішенням Берлінського конгресу 1878 Австро-Угорщина отримала мандат на управління Б. і Г., а 1908 анексувала підмандатну територію. Під час колонізаційних заходів Австро-Угорщини 1890–1913 на територію Боснії переселили українців (бл. 10 тис. осіб), переважно із Галичини і в незначній кількості – із Закарпатської України. 1918 Б. і Г. увійшла до Королівства сербів, хорватів і словенців (з 1929 – Королівство Югославія). У роки Другої світової війни територію Б. і Г. 1941 захоплено гітлерівськими військами і включено до складу “Незалежної держави Хорватія”.

Під час війни багатьом українцям Б. і Г. довелося покинути країну через репресії за участь в українському легіоні при хорватській армії та боротьбу проти сербських “четників” і партизанів Й.-Б. Тіто. 1945–92 Б. і Г. входила до складу СФРЮ. Діяльність українців у Боснії координували Українська народна рада (1946), Союз українських товариств (1951), Регіональна українська рада у м. Баня–Лука (1965–68) і Регіональна рада народностей боснійської країни у Баня–Луці (1968–80), комітети при обштинних організаціях Соціалістичного союзу трудового народу Б. і Г. (1980–85), Координаційний комітет з питань міжнаціональних відносин при Міжобштинній конференції Соціалістичного союзу трудового народу в Баня–Луці (1989).

У квітні 1992 парламент Б. і Г., спираючись на результати референдуму (29 лютого – 1 березня 1992), проголосив її незалежність, однак серби Б. і Г., проігнорувавши референдум, зі свого боку проголосили Сербську республіку Боснія і Герцеговина у складі Югославії. У липні 1992 у Б. і Г. ство-

рено автономний район Хорватська співдружність Герцег–Босна. Кровопролиття між боснійцями, сербами і хорватами врешті вдалося зупинити завдяки зусиллям міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, ЄС) та деяких країн (США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Росії). 1992-99 український військовий контингент брав участь у міжнародній миротворчій місії в Б. і Г. У березні 1994 боснійці й хорвати уклали угоду про створення мусульмансько-хорватської федерації. 21 листопада 1995 представники Б. і Г., Хорватії і Югославії парафували Дейтонську угоду 1995 про мир у Б. і Г., а 14 грудня 1995 підписали її на мирній конференції у Парижі.

Дипломатичні відносини України з Б. і Г. встановлено 20 грудня 1995.

Літ.: Заставний Ф.Д. Українська діаспора: розселення українців у зарубіжних країнах. – Львів, 1991; Страны мира сегодня. – М., 1998, т. 1.; Україна на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів (1991-1995 рр.). – К., 1998, кн. 1–2.

А.В.Шилова.

БРАЗИЛІЯ, ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛІКА БРАЗИЛІЯ (Brasil) – держава в Південній Америці. Площа 8,5 млн км². Населення 189,3 млн осіб (2007). Столиця – м.Бразилія. Територія Б. поділяється на 25 штатів, федеральний (столичний) округ і 3 федеральні території. Державна мова – португальська. Б. – президентська республіка. За формою державного устрою – федерація. Глава держави й уряду – президент. Законодавчий орган – двопалатний Національний конгрес у складі палати депутатів і федерального сенату.

У доколумбову епоху Б. населяли індіанські племена. 1500 узбережжя Б. відкрив португальський мореплавець П.Кабрал. Від того часу Б. була колонією Португалії. Від 30-х рр. 16 ст. для роботи на плантаціях почали завозити негрів (рабів) із Африки. 1808, під час наполеонівських війн, король Португалії Жуан VI опинився в Б., де перебував з двором до 1821. Від 1815 Б. отримала статус королівства як складова частина “Об’єднаного королівства Португалії, Бразилії і Алгарві”, формально припинила бути колонією. 1822 син Жуана VI Педру I (з 1821 – регент) проголосив Б. незалежною державою. 1825 Португалія визнала незалежність Б. 1825-28 Б. вела війну за спірні території з Аргентиною. 1888 у Б. скасовано рабство, 1889 проголошено створення федеративної республіки. У Другій світовій війні Б. брала участь на боці антигітлерівської коаліції. Внутрішньополітична нестабільність, зумовлена економічними негараздами, привела 1964 до влади військову хунту. Від 1979 почався процес поступової демократизації. Б. – член ООН від 1945, член північно-американської зони вільної торгівлі МЕРКОСУР.

Дипломатичні відносини між Б. і Україною встановлені 10 січня 1992. Від 2-ї половини 1990-х рр. досить інтенсивно розвивається українсько-бразильське співробітництво в усіх галузях, зокрема в космічній.